

Heerlen

Voorstel

gemeenteraad

Vergadering:
gemeenteraad Heerlen

Heerlen, 28 maart 2023

Vergaderdatum:

Onderwerp

Waardevolle buitenruimte: Uit liefde voor onze stad!

Registratienummer:
BWV-23002366

Inleiding/aanleiding

In het coalitieakkoord van de gemeente Heerlen bouwen we verder aan een sociale, duurzame, levendige en economisch vitale stad. Wij willen in onze stad, in de buurten en wijken en daarmee in de directe leefomgeving van onze inwoners samen het verschil maken. Een mooie, sterke, en kwalitatief goede openbare ruimte heeft een positieve invloed op het welzijn van onze inwoners. Dit betekent dat de gemeente een stevige verantwoordelijkheid draagt in het goed onderhouden en het inrichten van deze omgeving. Vanuit de openbare ruimte betekent dit dat we deze schoon, heel en daarmee veilig houden en de inrichting van de openbare ruimte meer voldoet aan de wensen van onze inwoners.

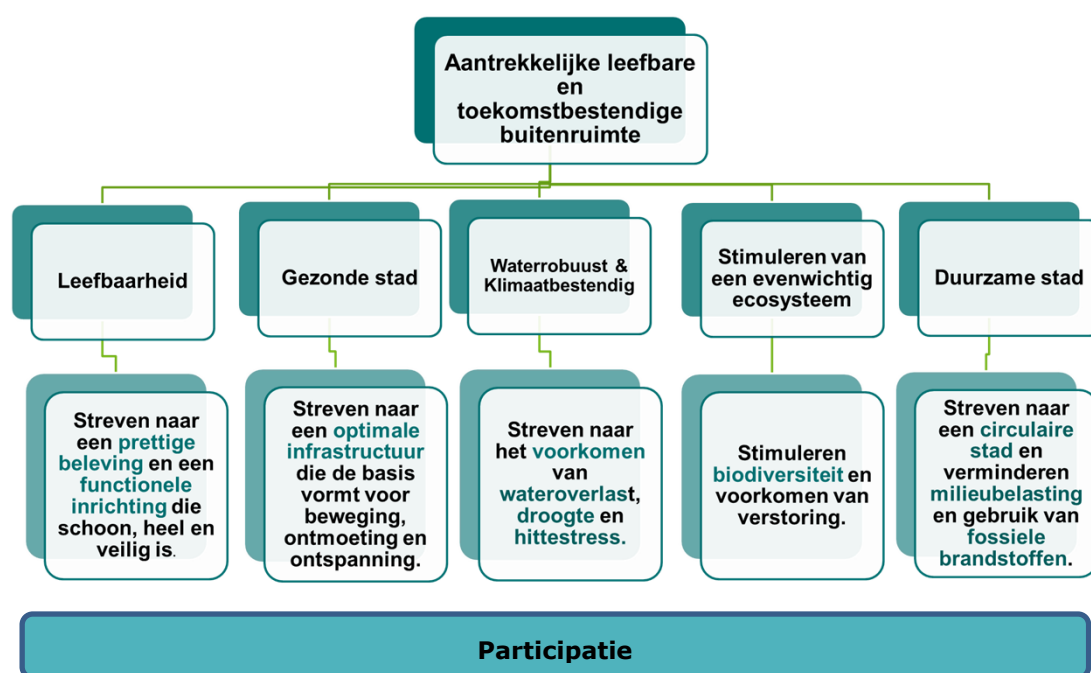
Maar zoals in de Nationale omgevingsvisie is verwoord, is er meer nodig om in de toekomst een aangename en gezonde leefomgeving te creëren. We hebben steeds meer last van de gevolgen van klimaatverandering. Denk aan de wateroverlast, maar ook aan meer extreem warme dagen. Dit heeft een negatieve impact op het gevoel van welbevinden, op de gezondheid én kan veel financiële impact hebben. Ook periodes van extreme droogte komen vaker voor. Hierdoor zijn bomen kwetsbaarder voor ziektes en dit heeft tot gevolg dat ze eerder doodgaan. Ook loopt de biodiversiteit terug, waardoor het aantal soorten afneemt en de natuur steeds meer uit evenwicht raakt. Tegelijkertijd hebben we steeds meer duurzame vormen van energie nodig die impact hebben op het ruimtegebruik. Niet in de laatste plaats hebben we in Heerlen en in het bijzonder Heerlen Noord te maken met een gemiddeld slechtere gezondheidstoestand van de bevolking dan landelijk (Routekaart Heerlen Noord). Het RIVM geeft daarnaast aan dat bewoners in buurten die vergelijkbaar zijn met buurten in Heerlen Noord (gemiddeld) 19 jaar minder in een goede gezondheid leven (uitgedrukt als in goed ervaren gezondheid). Het RIVM geeft bovendien aan dat gevoelens van onveiligheid, onvrede over de woonomgeving en zich ongezond voelen bijdragen tot ongezondheid.

Het roer moet dus om. Om de openbare ruimte in de toekomst leefbaar te houden én om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven, is koersuitbreiding nodig.

Daarom hebben we in de Visie Waardevolle Buitenruimte 'waarden' geformuleerd die richting geven aan het (toekomstige) beheer en onderhoud en de inrichting van de stad. Het gaat om **leefbaarheid, gezondheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzaamheid**. Het is onze ambitie om een leefbare buitenruimte te creëren, zodat deze recht doet aan de mens en zijn natuurlijke omgeving. In deze visie ligt de scope op de inrichting en het onderhoud van de buitenruimte.

De waarden de Visie Waardevolle Buitenruimte

Onderstaand treft u een visuele weergave aan van de Visie Waardevolle Buitenruimte en een nadere beschrijving van deze waarden.

Figuur 1: De waarden van de Visie Waardevolle Buitenruimte.

Leefbaarheid

Het gaat om een verzorgde en veilige leefomgeving, waarbij de inrichting beter voldoet aan de huidige tijdgeest en de behoeften van de inwoners. De openbare ruimte moet ten eerste altijd veilig begaanbaar zijn. Veel straten zijn in de jaren 60 en 70 ingericht en niet ingericht als 30 km-zones, waardoor het risico op ongelukken toeneemt. Daarnaast hebben bewoners een andere behoefte aan parkeerplaatsen, omdat veel meer mensen een auto hebben dan vroeger. Daar waar mogelijk leggen we minder verhardingen aan, waardoor er meer ruimte is voor (radiale) vergroening. Dit draagt bij aan een betere uitstraling van het straatbeeld.

Gezondheid

We zetten in op het inrichten van de omgeving, zodat deze nog meer uitnodigt tot een gezonde leefstijl (beweging) en ontmoeting. Daarom vinden wij het belangrijk dat de inrichting van de openbare ruimte uitnodigend is om in te verblijven. Hierbij creëren we aangename plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Dit kan ook gevoelens van eenzaamheid verminderen. Denk aan voldoende bankjes, maar ook aan een omgeving waar geen rommel op straat ligt. Daarnaast verbeteren we de verbindingen in de stad voor voetgangers en fietsers én maken deze aantrekkelijker door het vergroenen van de openbare ruimte. Uit diverse onderzoeken blijkt eveneens dat groen een positief effect heeft op de gezondheid, zoals het reduceren van stress. Ook creëren we door extra bomen meer schaduw en warmt een groene omgeving minder op, zodat we de negatieve gezondheidseffecten als gevolg van hittestress verminderen. Zie ook waarde klimaatadaptatie.

Klimaatadaptatie

We verminderen de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Het gaat om wateroverlast, droogte en hittestress. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan het vergroten van de waterberging en/of waterafvoer door de aanleg van wadi's, ondergrondse waterberging en aanpassingen aan wegen. Maar ook aan het ontharden van de openbare ruimte, waardoor water makkelijker de grond in kan zakken. Bij het verminderen van hittestress creëren we meer schaduw langs belangrijke looproutes en dragen we zorg voor voldoende (ontmoetings)plekken in de openbare ruimte, waarbij bewoners op een korte loopafstand van hun woning in de schaduw kunnen zitten.

Biodiversiteit

De biodiversiteit neemt steeds verder af. Hierdoor wordt het evenwicht in de natuur verstoord. Dit heeft bijvoorbeeld impact op de voedselproductie, maar ook op het voorkomen van plagen, zoals de eikenprocessierups. Het goede nieuws is dat de stedelijke omgeving ook kansen biedt om de biodiversiteit te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld door slimmere keuzes te maken, waarbij we bewust kiezen voor meer variatie en (inheemse) soorten die waarden toevoegen aan de biodiversiteit. Daar waar kansen liggen, passen we ecologisch beheer toe.

Duurzaamheid

Wij dragen bij aan een duurzame leefomgeving door bij de aanleg van de openbare ruimte te kiezen voor materialen die lang meegaan. Ook zetten we in op het zoveel mogelijk hergebruiken van materialen. U kunt hierbij ook denken aan het opnieuw in de verf zetten van bankjes of afvalbakken i.p.v. deze te vervangen door een nieuw exemplaar. Bij de keuzes van materialen kiezen we voor materialen die het milieu minder belasten. Ook zetten we in op energiebesparing. Een mooi voorbeeld is dat we nagenoeg alle lichtmasten hebben voorzien van ledverlichting.

Participatie

Ook bewoners kunnen bijdragen aan een verzorgde en toekomstbestendig leefomgeving. Dat kan door middel van een goed proces van burgerparticipatie. Dit proces versterkt bovendien het gevoel van gemeenschapszin, betrokkenheid en eigenaarschap. Bewoners leren elkaar beter kennen, waardoor ze minder anonimiteit ervaren en zich veiliger voelen. Daarnaast kunnen andere stakeholders, zoals woningbouwcoöperaties en bedrijven belangrijke stappen zetten, zoals het aanbrengen van meer groen op hun perceel en het verduurzamen van hun eigendom.

Maatschappelijke waarde

Het mag duidelijk zijn dat de aanpak zich vertaalt naar duidelijke baten die de samenleving ten goede komen. Deze kan het verschil maken in gezondheidswinst, in woongenot, het verminderen van eenzaamheid, het beperken van wateroverlast & hittestress én het verbeteren van het straatbeeld. De maatschappelijke opbrengsten van de investeringen in de buitenruimte zijn dan ook erg groot. Het is onze verantwoordelijkheid om samen met onze inwoners een zo hoog mogelijke opbrengst te behalen voor de samenleving én in het bijzonder voor de bewoners die dit het hardst nodig hebben.

Kader

Programma Leefomgeving: ambitie duurzame en gezonde leefomgeving.

Kernthema:

Wegen, staten en pleinen

Bevoegdheid

Raad

Voorstel

- 1 De Visie Waardevolle Buitenruimte vast te stellen.

Argumenten

- 1 *Door het vaststellen van de Visie Waardevolle Buitenruimte geven we invulling aan het coalitieakkoord, waarin nadrukkelijk aandacht is voor een gezonde, aangename en duurzame buitenruimte.*
Op basis van deze visie committeren wij ons aan onze ambitie om een leefbare en toekomstbestendige buitenruimte te creëren.

Kosten en dekking

De realisatie van de visie vindt zoveel mogelijk plaats binnen de bestaande budgetten. In het kader van de uitvoeringsagenda wordt op een aantal deelterreinen, zoals het groenbeleid, nieuw beleid gemaakt met een nadere financiële onderbouwing. Dit leggen we separaat ter besluitvorming voor. Daarnaast proberen wij externe middelen te genereren vanuit de provinciale en landelijke overheid. Tenslotte is het niet onbelangrijk dat het realiseren van de waarden niet altijd extra middelen kost, maar het ook een andere manier van werken betreft. Hierdoor kunnen we meer effect bereiken binnen de bestaande budgetten.

Communicatie

We brengen een persbericht uit waarmee we de bewoners inhoudelijk informeren over het vaststellen van de visie. Verdere communicatie naar stakeholders vindt plaats aan de hand van een communicatieplan dat onderdeel gaat uitmaken van het uitvoeringsprogramma van deze visie.

Evaluatie

Evaluatie van de visie vindt jaarlijks plaats aan de hand van het uitvoeringsprogramma van deze visie.

Planning, procedure en uitvoering

Na vaststelling van de visie wordt er een uitvoeringsprogramma opgesteld dat in de loop van 2023 gereed is. Dit uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd.

Bijlagen

Visie Waardevolle Buitenruimte

Burgemeester en wethouders van Heerlen,

de wnd. gemeentesecretaris
D. Huurdeman

de burgemeester,
drs. R. Wever

raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. registratienummer BWV-23002366;

gezien het advies van de raadscommissie ;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

drs. R. Wever